

[sagt ligeud!]

Ungdomsklubben er død – ungdomsklubben længe leve

Med afsæt i september måneds Stafet, redegør Jesper Larsen for **ungdomskubbens udvikling** og løbende konstruktion

AF JESPER LARSEN, UPOL.DK

Hvad en ungdomsklub er, er ikke helt så enkelt, som vi måske går og tror. Ser vi ud i landskabet, kan vi se enheder for og med unge, som benævnes fritidscentre, ungemiljøer, unge-caféer, unge- og ungdomshuse, matrikelløs klub og indimellem også med tilknytning til ungdomsskole eller placeret i folkeskolernes lokaler. Jeg har set ungdomsklubindsatser, som var opkaldt efter en af de deltagende unges hund - den hed Olivia. Senest en ungdomsklubindsats i Ishøj Ungdom, der lød navnet "Rays og Mullahs Corner" – en ungdomsklubarbejdsform, der kombinerer rådgivning med alvorligt sjove aktiviteter sat i spil sammen med de unge. Derfor er det også svært at aflive ungdomsklub, hvad man næsten får indtryk af, når man læser ungdomsskoleleder Knud Stanges indlæg i dette blads septemberudgave. Her lyder overskriften "Ungdomsklubben er død". Læser man videre, kan man se, at ungdomsklubben lever i bedste velgående, men i en forskudt forståelse fra ungdomsklub som fysisk lokale til matrikelløse lokale indsatser, der bliver til i samspil med unge.

Matrikelløs ikke nyt

Når man læser Knuds kronik, kan man få det indtryk, at det matrikelløse klubarbejde er et nyt fænomen. Det er måske nyt i sammenhæng med Skanderborg Ungdomsskole, men nationalt har denne

forståelse af ungdomsklub eksisteret i ca. 35 år. Den matrikelløse forståelse af ungdomsklub dukker op i slutningen af 1980'erne og stabiliseres i lovgivning for klubområdet i 1995, først i bistandslovens § 73 a-d og senere i lov om social service § 28 samt dagtilbudsloven § 65. De forskellige indledningsvise benævnelser for ungdomsklubber viser os, at ungdomsklub ikke simpelt er i verden som en naturlighed, som vi kan drage ud i verden og observere for herefter at konstatere, at dette er ungdomsklub. Der er nok nærmere tale om en vedvarende konstruktion, hvor forskellige aktører medvirker til at konstruere, hvad vi kan forstå ved en ungdomsklub - som noget, der bliver til, dukker op og forskydes fra tidligere forståelser.

Ungdomsklub bliver til i forbindelsen mellem viden og politik

Mit ærinde med denne kronik er at vise, at, hvad vi har forstået og kan forstå fremadrettet i forhold til ungdomsklub, har at gøre med den politiske konstruktion af ungdomsproblemet og politiske dokumenters udpegning og indrullering af ungdomsklub som løsning. Udgangspunktet for den analyse, som ligger til grund for min udpegning, findes i statslige dokumenter for klubområdet. Afgørende for den måde, ungdomsklubben kan dukke op og anerkendes som løsning, og for den sags skyld også ungdomsskolen,

er fx politiske dokumenters iagttagelse af ungdomsproblemet og ungdomsklubbens indrullering og funktion i løsningen af dette ungdomsproblem.

I Danmark har især vidensformerne psykologi, sociologi og læring domineret konstruktionen af ungdomsproblemet de sidste 70 år. For en gennemgribende teoretisk analyse heraf, se min bog "Fritid - den nye elev i klassen. Strategisk Pædagogisk Ledelse" (2015).

Historisk dukker ovennævnte dominerende vidensformer op på forskellige tidspunkter i centrale statslige dokumenter. I det efterfølgende ser vi nærmere på dem og i forlængelse heraf på ungdomskubbens organisering, profession og funktion. Vi ser, hvordan de dominerende vidensformer er med til at konstruere det ungdomsproblem, som ungdomsklub forventes at være løsning på, og som medskaber målet, professionen og organiseringen.

1925-1980: Det begynder med psykologi

Den første ungdomskommission arbejdede fra 1946-1952 og betjente sig af psykologien i forhold til konstruktionen af ungdomsproblemet. Unge psykologiske behov kunne i denne tid for så vidt godt opfyldes i hjemmet, skole, arbejdsplads og foreningen, men ikke i tilstrækkelig

Fortsættes næste side...

grad, og derfor er fritiden en mulighed for opfyldelsen af de basale psykologiske behov.

"Ungdommens særlige psykiske situation indebærer en dobbelt-hed. Dels er de unge præget af deres mod på livet, deres tro på at kunne klare sig. Dels er de usikre og fra tid til anden besjælet af mindreværdsfølelser." (Ungdommen og fritiden:1952, s. 15)

De unge søgte tilflugt i ungdomsgruppen for at opnå tryghed og trivsel, men dette ungdomsliv blev også problematisk. Hvor skulle de unge opholde sig i grupper i en tid, hvor der var ringe plads i boligerne? Samtidig kunne fritiden medvirke, at de unge fortabte sig i, hvad der blev benævnt forlystelsessyge, og i få tilfælde kriminalitet.

Ungdomskommissionen gennemførte den første ungdomsun- dersøgelse i Danmark, og herigennem sammenlignede kommis- sionen bl.a. to anonymt konstruerede boligområder med afsæt i data fra ungdomsundersøgelsen Bredkøbing og Charlottetparken. I Bredkøbing havde man en del problemer med de unge, i modsæt- ning til Charlottetparken, hvor man havde åbnet en ungdomsklub i et kælderlokale i det sociale boligbyggeri, og her var problemerne med de unge forsvundet.

Her ser vi, at forståelsen af ungdomsklub konstrueres med afsæt i psykologi, og det at stille lokaler til rådighed med sysselsætninger og hobbyvirksomhed var set som det væsentligste, om end der også var tale om studiekredse og undervisning.

Ungdomsproblemet: Omhandler tilpasningsvanskeligheder til et normfast samfund, demokratisk dannelse og forebyggelse af, hvad der blev benævnt som forlystelsessyge og kriminalitet.

Målet for ungdomsklubben: Blev at sikre tryghed i overgangen fra barn til voksen, forebygge og demokratisere ungdommen igen- nem det at stille lokaler til rådighed for et ungdomsliv.

Professionen: Medarbejderne var ældre unge eller voksne hånd- værkere med ungetække og tag på de unge.

Organisering: Forståelsen af ungdomsklub som et særligt lokale(r) kommer med Ungdomskommissionens stabilisering af denne forståelse i 1952.

1980-2010: Sociologi og matrikelløse klubarbejdsformer

Sociologiens ses bl.a. i Det Tværministerielle Børneudvalgs arbejde med "Handlingsplanen for de svagest stillede børn og unge" fra

1994 og "Vejledning om klubtilbud og andre socialpædagogiske fritidstilbud" fra 1995, som blev de bærende dokumenter på dette tidspunkt. Ungdomsklubben som sociologi kommer til at omhandle et fokus på den enkelte unges integration i samfundet (individualisering).

Ungdomsproblem: 15-20 % af en ungdomsårgang befandt sig i en risikoposition i ungdomslivet med fare for polarisering og udstø- delse af samfundslivet.

Målet for ungdomsklubben: Forskydes og udvides fra at forebyg- ge og sikre tryghed i ungdomsgrupper til at udvikle modstands- kraft i den enkelte unge, også benævnt som sociale og personlige kompetencer.

Profession: Er pædagogisk uddannet enten via klubpædagogud- dannelsen eller pædagoguddannelsen og i praksis opdelt med hjemmegående funktioner, koblet til fastlagte aktiviteter eller udegående og opsøgende matrikelløst klubarbejde, der sættes i spil sammen med de unge.

Organiseringen: Med afsæt i lokalet forskydes til en hybrid organi- sering, forstået både som lokale og mellemrummet eller lokalom- rådet med opsøgende og udegående funktioner i en matrikelløs klubforståelse, som afløser eller supplement til klub som lokale.

2010-2025: Folkeskolereform, læring og en paradoks invitation

I dokumenter om folkeskolereformen ser vi fra 2012-2015 læring som det dominerende imperativ suppleret af trivsel, men med trivsel som forudsætning for bedre læring. Folkeskolereformen er en ret paradoks invitation til ikke bare til ungdomsklubben, men hele det fritids- og ungdomspædagogiske område.

Paradokset opstår deri, at de legende og fællesskabende aktivi- teter i ungdomsklubberne spændes for folkeskolens individuelle læringsforståelse, hvilket medførte en invitation, der lød: "Kom, som du er, vi har bemærket dit store potentiale, men genopfind dig selv i lærings spejlet".

Ungdomsproblem: Flere skal hurtigere igennem uddannelses- systemet for at sikre Danmarks konkurrencekraft i et globalt marked.

Målet for ungdomsklubberne: Forskydes fra forebyggelse/tryg- hed og modstandskraft til bedre læring og trivsel i skolen.

Ungdomsklubber kan have mange forskellige udformninger. Fra den "klassiske" klub med billardbord over ungdomsmiljøer til matrikelløse klubber. Arkivfoto UngKolding.

Profession: Er en underlagt "figur", hvis indsatser i skoletiden skal godkendes af en lærer. Medarbejderen skal finde på indsatser, ofte fremført i kataloger, som skolerne køber ind på eller lader være. Samtidig skal medarbejderen kunne dukke op som netop den ungdomspædagog, den konkrete gruppe af unge har brug for, og som den valgte organisering "kalder" på. Fx er der stor forskel på, om ungdomspædagogen skal understøtte undervisning i klasserummet eller udvikle trivsel med afsæt i ungdomsklubaktiviteter, fx via mountainbike-aktiviteter i skoven.

Organiseringen: Særligt med afsæt i lovgivning om åben skole bliver spørgsmålet om, hvordan indsatserne skal organiseres, et åbent spørgsmål. Hvordan man skaber

bedre læring og trivsel kommer til at afhænge af, hvilken gruppe af unge man står overfor, og klasserummet er måske ikke det bedst egnede sted. Derfor bliver organisation til proces, der omhandler det at organisere frem for en fast organisation.

Hvad skal vi bruge det til?

Hvad der kan lade sig gøre i det ungdomspædagogiske arbejde og ungdomsskoler og ungdomsklubbernes organisering, bestemmes af mange faktorer, bl.a. af vidensformer, politiske dokumenter og, som Knud Stanges indlæg på glimrende vis illustrerer, også af de unges interesse.

Det betyder, at hverken ungdomsklub eller ungdomsskole kan tages for givet. Begge bestemmes af mange aktører, der indgår i

et arbejdende netværk, bestående af bl.a. vidensformer, dokumenter og personer, som henholdsvis stabiliserer, destabiliserer og forskyder, hvad vi kan forstå ved ungdomsklub og ungdomsskole.

Når psykologi og sociologi bliver eller gøres til dominerende vidensformer, åbnes der for ungdomsklub og ungdomsskole som løsning, hvorimod en smal individuel læringsforståelse som vidensform gør det sværere at blive løsning for ungdomsklub og ungdomsskole.

Ungdomsproblemer er ikke i verden – de bliver til, forskydes og er samtidig til stede med tidligere tiders idealer og forestillinger om ungdomsproblemet. Dermed bliver det en lokal strategisk pædagogisk ledelsesopgave at påvirke ungdomsproblemetets konstruktion til fordel for ungdomsklubber og ungdomsskoler som løsning på ungdomsproblemet – således de længe leve.

Jesper Larsen er fritidspædagog, PD i Ungdomspædagogik og MA i Ledelse og organisationsudvikling. Han har arbejdet i og ledet ungdomsprojekter siden 1995 bl.a. Den Matrikelløse Klub og Ungdommens Hus i Fredericia Kommune, hvor han også var klubchef. Fra 2011-2019 var han udviklingskonsulent og politisk rådgiver i Ungdomsringen og er i dag indehaver af www.upol.dk, hvorfra han arbejder med fritids- og ungdomspædagogiske aktionslærings- og forskningsprojekter samt strategisk pædagogisk ledelse i ungdomsskoler og klubområder.